

Kemahiran dan Cabaran Guru Prasekolah dalam Pelaksanaan Tarian Tradisional Melayu di Prasekolah

Skills and Challenges of Preschool Teachers in the Implementation of Traditional Malay Dance in Preschool

Azizah Zain^{1*}, Irwan Mahazir Ismail², Muhammad Fazli Taib Searani³, Siti Nor Amalina Ahmad Tajuddin⁴, Maisarah Mohd Alim⁵

Fakulti Pembangunan Manusia, Universiti Pendidikan Sultan Idris^{1&5},
Pusat Teknologi Pengajaran dan Multimedia, Universiti Sains Malaysia²,
Fakulti Muzik dan Seni Persembahan, Universiti Pendidikan Sultan Idris³,
Fakulti Bahasa dan Komunikasi, Universiti Pendidikan Sultan Idris⁴

azizahzain@fpm.upsi.edu.my¹, irwan_mahazir@usm.my², fazli@fmsp.upsi.edu.my³,
sitinoramalina@fbk.upsi.edu.my⁴, maisarahmohdalim@gmail.com⁵

*Corresponding Author

Received: 30 Mac 2023; **Accepted:** 05 April 2023; **Published:** 13 April 2023

To cite this article (APA): Zain, A., Ismail, I. M., Searani, M. F. T., Ahmad Tajuddin, S. N. A., & Mohd Alim, M. (2023). Skills and Challenges of Preschool Teachers in the Implementation of Traditional Malay Dance in Preschool: Kemahiran dan Cabaran Guru Prasekolah dalam Pelaksanaan Tarian Tradisional Melayu di Prasekolah. *Jurnal Pendidikan Awal Kanak-Kanak Kebangsaan*, 12(1), 12–18. <https://doi.org/10.37134/jpak.vol12.1.2.2023>

To link to this article: <https://doi.org/10.37134/jpak.vol12.1.2.2023>

ABSTRAK

Keunikan warisan budaya negara Malaysia perlu dihayati dan didedahkan pada peringkat awal, antaranya adalah tarian tradisional yang penuh dengan pergerakan anggota badan yang dilakukan dengan lemah lembut dan diiringi dengan muzik. Kajian ini bertujuan untuk mengenalpasti cabaran yang dihadapi oleh guru prasekolah dalam mengajar tarian tradisional kepada kanak-kanak. Rekabentuk kajian ini menggunakan kaedah campuran iaitu kualitatif dan kuantitatif. Instrumen yang digunakan untuk kuantitatif adalah soal selidik dan kualitatif menggunakan protokol temu bual. Sampel kajian ini terdiri daripada dua guru prasekolah yang telah ditemu bual secara semi struktur serta 125 guru prasekolah yang terlibat untuk menjawab instrumen soal selidik. Data kajian ini telah dianalisis menggunakan analisis tematik bagi temu bual dan analisis deskriptif bagi tinjauan soal selidik. Dapatan kajian daripada temu bual menunjukkan guru perlu diberi kursus untuk kemahiran dalam mengajar kanak-kanak prasekolah kerana ia melibatkan kemahiran psikomotor. Hasil tinjauan menunjukkan guru tidak mempunyai kemahiran asas dalam tarian tradisional Melayu dengan nilai min 4.13 dan sisihan piawaian 0.88. Semua pihak harus sedar bahawa terdapat keperluan untuk membangunkan sebuah model tarian tradisional Melayu yang boleh dijadikan panduan latihan bersesuaian untuk mengajar kanak-kanak prasekolah. Impak kajian ini adalah dapat meningkatkan kesediaan dan perancangan guru prasekolah untuk merancang aktiviti tarian tradisional bersama kanak-kanak.

Kata kunci: tarian tradisional Melayu, warisan budaya, kanak-kanak prasekolah, guru prasekolah

ABSTRACT

The uniqueness of Malaysia's cultural heritage needs to be appreciated and revealed at an early stage, among which is a traditional dance full of limb movements performed meekly and accompanied by music. This study aims to identify the challenges faced by preschool teachers in teaching traditional dance to preschool children. The design of this study uses a mixed method that is qualitative and quantitative. The instruments used for quantitative are questionnaires and qualitative using interview protocols. The sample of this study consisted of two preschool teachers who were interviewed on a semi-structural basis as well as 125 preschool teachers involved to answer the questionnaire instruments. Later, the data were analyzed using thematic analysis for interviews and descriptive analysis of questionnaire surveys. The findings from the interview showed that teachers should be given courses for skills in teaching preschoolers as it involves psychomotor skills. In addition, the survey results showed that teachers lacked basic skills in traditional Malay dance with a mean value of 4.13 and a standard deviation of 0.88. Hence, all parties should be aware that there is a need to develop a traditional Malay dance model that can be used as a suitable training guide to teach preschoolers. The impact of this study is able to increase the readiness and planning of preschool teachers to plan traditional dance activities with children.

Keywords: *Malay traditional dance; cultural heritage; preschooler; preschool teacher*

PENGENALAN

Malaysia kini sedang mengalami perubahan zaman untuk menjadi sebuah negara mampan dan berteknologi selaras dengan perkembangan dunia yang mengaplikasikan konsep IR4.0. Di situ juga, akan dapat dilihat secara mendalam bahawa negara kita sedang mengalami cabaran dalam mengekalkan warisan tradisi terdahulu. Dalam mengekalkan identiti masyarakat Melayu terutamanya dalam aspek tarian tradisional bukanlah satu perkara yang mudah, kerana banyak faktor dalaman dan luaran yang mampu mengoyahkan perasaan patriotisme dalam jiwa rakyat Malaysia.

Generasi muda atau lebih tepat dalam konteks kajian adalah kanak-kanak prasekolah kini lebih gemar dan minat dengan gaya hidup mengikut trend. Menurut Rozmalina Izwanita Mohamed *et al.* (2018) generasi muda kini lebih gemar kepada hiburan yang dipengaruhi dengan budaya Barat serta tidak begitu tertarik dengan kegiatan seni tradisional etnik mereka sendiri. Perkara ini dapat dilihat melalui tarian moden yang lebih kepada gaya kebaratan yang tidak lagi mencerminkan identiti masyarakat Melayu yang penuh kelembutan dan kesantunan.

Pendidikan di prasekolah merupakan salah satu aspek dominan yang mampu mengubah corak pemikiran dan pembentukan untuk generasi kanak-kanak lebih menghayati tarian tradisional. Pendidikan prasekolah sebenarnya mampu berperanan untuk menyediakan pembelajaran berbentuk pengalaman agar kanak-kanak mempunyai ilmu pengetahuan tentang tarian tradisional. Tarian dan pergerakan kreatif boleh menjadi sumber yang tidak berkesudahan untuk menyokong proses kerja artistik, pendidikan dan/atau terapeutik. Elemennya termasuk pergerakan - berstruktur mengikut bentuk, masa, ruang dan variasi dinamiknyanya - dan ia boleh menghalang pembelajaran intrinsik, refleksi sendiri dan ekspresi diri (Dinold, 2013). Namun begitu cabaran yang sedang diharungi oleh guru prasekolah dalam konteks kajian ini adalah untuk mempromosikan dan membudayakan tarian tradisional dalam pendidikan formal secara berstruktur dan bermakna bersama kanak-kanak.

Cabaran ini dihadapi kerana sebahagian daripada guru pendidikan awal di prasekolah lebih berminat menggunakan muzik moden untuk mengajar pergerakan atau senaman fizikal kepada kanak-kanak. Tarian moden yang mempunyai gaya berbeza seperti *hip-hop*, *jazz funk*, kontempori dan pelbagai lagi kian giat disertai oleh kanak-kanak sebagai senaman fizikal mereka. Tarian moden di Malaysia juga menggabungkan elemen tradisional dan elemen tarian barat serta menghasilkan gerak sentuhan baharu (Azura Abal Abas, 2017).

Hal ini sejajar dengan globalisasi teknologi yang menyebabkan kanak-kanak membesar dalam persekitaran yang memudahkan mereka mengakses maklumat tanpa sempadan (Miftachul et al., 2017). Kanak-kanak banyak bergantung kepada teknologi sehinggakan aktiviti bermain mereka juga diambil alih oleh teknologi Nahar et,at. (2018). Maka, sumber dan bahan pengajaran tarian moden juga lebih mudah untuk diakses dan melibatkan sumber yang meluas akan memudahkan guru untuk mengendalikan sesi pengajaran dan pembelajaran secara fizikal ataupun maya. Menjadi cabaran kepada guru untuk mengimplementasikan tarian tradisional sebagai aktiviti pergerakan kreatif di dalam kelas bersama kanak-kanak prasekolah apabila sumber rujukannya terhad serta kandungan tarian moden lebih mempunyai panduan yang mudah. Menurut Martha et.al, (2021) guru-guru Pendidikan awal sepanjang kursus perguruan mereka tidak diberi kemahiran, kefahaman dan pendedahan dalam tarian. Tarian tidak termasuk dalam kandungan kurikulum, matlamat pembelajaran atau bentuk peperiksaan dalam latihan guru prasekolah dalam kebanyakan kes (Pastorek Gripson, Mattsson dan Andersson, 2021).

Tarian tradisional bukanlah semata memperhalusi seni tari, namun ianya juga membuka ruang dan peluang kepada faktor lain seperti komunikasi, sosialisasi, emosional, kesihatan dan sebagainya yang akan dibangunkan apabila diberi peluang untuk terlibat secara aktif. Pada peringkat awal, akan terdapat karakter kanak-kanak seperti malu dan segan untuk melakukan aktiviti seni tari. Mungkin aktiviti tarian bukanlah satu rutin dan kebiasaan dalam diri mereka sekaligus menjadikan mereka kurang berkeyakinan untuk melakukan aktiviti tarian tradisional di dalam kelas. Tarian tradisional merupakan bentuk ekspresi budaya yang menggabungkan aktiviti fizikal, interaksi sosial, ekspresi diri dan emosi. Semua elemen ini terdiri daripada pengalaman holistik, yang memberikan keseronokan kepada peserta dan meningkatkan motivasi mereka untuk penyertaan (Zitomer 2016; Stivaktaki, Mountakis, and Bournelli, 2010). Menurut Kapodistria dan Chatzopoulos (2022) tarian tradisional boleh menjadi cara alternatif yang menarik untuk meningkatkan keseimbangan dalam kalangan kanak-kanak.

Tarian adalah “suatu proses dalam mendidik kanak-kanak untuk dapat mengawal dan mentafsir pergerakan badan memanipulasi objek dan memupuk keharmonian antara badan dan berfikir (Winda et. al, 2019). Melalui tarian, kanak-kanak memperoleh pengalaman yang dapat menghakis perasaan malu serta memantangkan kanak-kanak untuk lebih bersikap positif dalam menghadapi cabaran hidup termasuklah membudayakan seni tari dalam kehidupan moden.

METODOLOGI

Rekabentuk kajian ini menggunakan pendekatan campuran (mixed method) iaitu kuantitatif dan kualitatif. Data daripada kuantitatif menggunakan kaedah tinjauan dengan mengedarkan instrumen berbentuk soal selidik kepada 125 orang guru prasekolah. Sampel untuk pendekatan kuantitatif dipilih secara rawak bertujuan. Data daripada kualitatif diperoleh dengan menggunakan protokol temubual. Temubual dijalankan kepada 2 orang guru prasekolah yang mempunyai pengalaman dalam mengajar tarian kepada kanak-kanak prasekolah.

Analisis data dalam kajian ini menggunakan perisian SPSS untuk kualitatif dan data kualitatif dianalisis secara manual. Skala yang digunakan adalah Skala Likert 5 Mata untuk mendapat tahap persetujuan daripada guru prasekolah mengenai item-item yang ditanya. Skala Likert 5 Mata bermula dengan Sangat Tidak Bersetuju (STS), Tidak Setuju (TS), Kurang Setuju (KS), Setuju (S) dan akhir sekali, Sangat Setuju (SS).

DAPATAN KAJIAN

Dapatan Kuantitatif

Dapatan ini bertujuan untuk mengenalpasti kemahiran dan cabaran guru prasekolah dalam melaksanakan tarian tradisional melayu. Dapatan dapat dilihat dalam jadual dibawah.

Jadual 1: Cabaran dan Halangan Tarian Tradisional

Item	Min	Sisihan Piawaian	Kategori
Guru tidak mempunyai kemahiran asas dalam tarian tradisional masyarakat Melayu.	4.13	.880	Tinggi
Tarian tradisional masyarakat Melayu sukar di ajar kepada kanak-kanak.	3.43	1.050	Sederhana tinggi
Guru tidak mempunyai pengetahuan dalam kandungan pengajaran tarian atau pergerakan kreatif.	4.06	.864	Tinggi
Kemudahan untuk membuat latihan tarian memuaskan.	3.16	1.011	Sederhana tinggi
Kanak-kanak berasa malu untuk membuat persembahan.	3.36	1.019	Sederhana tinggi
Kandungan kurikulum yang memfokuskan pencapaian akademik kanak-kanak.	3.79	.927	Sederhana tinggi
Tarian moden mudah diajar berbanding tarian tradisional masyarakat Melayu.	3.52	.972	Sederhana tinggi

Jadual 1 menunjukkan 7 item berkenaan cabaran dan halangan yang dihadapi oleh guru prasekolah dalam melaksanakan tarian tradisional bersama kanak-kanak prasekolah. Keseluruhan analisis data menerangkan cabaran dan halangan yang dihadapi oleh guru prasekolah berada pada kategori tinggi dan sederhana tinggi iaitu diantara 3.01 hingga 5.00. Antara cabaran dan masalah yang tertinggi adalah guru tidak mempunyai kemahiran asas dalam tarian tradisional masyarakat Melayu dengan nilai min 4.13 dan sisihan piawaian 0.88. Selanjutnya, guru tidak mempunyai pengetahuan dalam kandungan pengajaran tarian atau pergerakan kreatif juga merupakan cabaran dan masalah yang mendapat persetujuan yang tinggi. Nilai min sebenar bagi masalah dan cabaran tersebut adalah 4.06 dan sisihan piawaian .864. Antara masalah dan cabaran lain adalah kandungan kurikulum yang memfokuskan pencapaian akademik kanak-kanak mendapat persetujuan yang tinggi daripada guru prasekolah dengan nilai min 3.79 serta sisihan piawaian .927.

Dapatan Kualitatif

Dapatan daripada temu bual dua orang guru prasekolah menunjukkan guru tidak mempunyai kemahiran dalam mengajar tarian dan memerlukan perkhidmatan koreografer atau berpandukan video daripada *youtube*.

“Saya hanya tahu *basic* sahaja. Bukannya profesional pun, hanya *amateur* sahaja. Tapi kalau saya tidak tahu, saya biasa akan rujuk koreografer ataupun *youtube*.” GP1

Guru juga tidak disediakan latihan berkaitan tarian. Mereka menggunakan inisiatif sendiri untuk mengajar kanak-kanak dalam tarian dengan melihat *youtube*.

“

“Kursus daripada kementerian untuk guru yang baru *posting*, memang tiada. Kalau cikgu tu tiada kursus, bergantung pada cikgu itu lah. Dia nak anggap sebagai *assignment* untuk sekolah. Memang *Youtube* lah jawabannya. Tapi cikgu prasekolah dekat mana sekalipun, dia mesti boleh punya. Sebenarnya, dia dah belajar dekat maktab”.

PERBINCANGAN DAN IMPLIKASI KAJIAN

Guru prasekolah yang tidak mempunyai kemahiran dalam tarian tradisional merupakan tunggak cabaran dalaman untuk melestarikan warisan budaya dalam pendidikan prasekolah. Faktor yang menjadikan guru tidak berkemahiran mungkin disebabkan mereka tidak mempunyai sijil kemahiran atau berlatar pendidikan dalam seni tari, tiada keterlibatan dan pengalaman dalam seni budaya, tidak pernah menjalani kursus atau bengkel untuk mempelajari aktiviti tarian tradisional dan banyak lagi. Sebenarnya, bukanlah kewajipan bagi seorang tenaga pengajar untuk mempunyai bakat dalam tarian tradisional secara profesional, hanya cukup sekadar mengetahui kemahiran asas dalam pergerakan tarian tradisional.

Kesan dari guru tidak berkemahiran akan membentuk satu keperibadian guru yang tidak berpengetahuan dalam mengajar kanak-kanak. Oleh hal demikian, guru juga tidak akan menerapkan tarian tradisional sebagai aktiviti pergerakan di dalam proses pengajaran dan pembelajaran di dalam kelas. Jelaslah, cabaran apabila mempunyai guru yang tidak berkemahiran yang menyebabkan kualiti pengajaran akan terjejas tidak kira dari aspek akademik, kurikulum dan sebagainya.

Sumber dan bahan pengajaran yang amat terhad juga boleh membawa kepada halangan untuk guru tidak meneruskan pengajaran tarian tradisional di dalam kelas. Secara dasarnya, muzik dan lagu merupakan bahan salingan yang membantu guru untuk memperindahkan lagi tarian tradisional. Bahan yang paling diperlukan oleh guru adalah tutorial ataupun demonstrasi yang menunjukkan langkah-langkah pergerakan bagi sesuatu tarian tradisional. Kini, *Youtube* merupakan platform utama dan popular dalam kalangan guru untuk mendapatkan bahan rujukan seperti video, tutorial, lagu dan sebagainya. Menurut Siti hajar Halili dan Rageni (2019), laman sosial *YouTube* bukan lagi sekadar digunakan untuk berkongsikan video-video peribadi, komersial dan sebagainya, malah laman sosial *YouTube* juga telah digunakan sebagai salah satu medium pengajaran.

Guru pada masa kini sudah mempunyai bebanan kerja yang banyak kerana itu, mereka lebih memilih untuk mencari bahan secara langsung supaya memudahkan mereka menyampaikan pengajaran dengan lebih berkesan. Guru juga mengalami tekanan masa yang menghadkan mereka untuk mempelajari tarian tradisional. Oleh sebab itu, mereka memerlukan sumber rujukan yang mudah untuk menghasilkan pengajaran yang lebih menarik seperti melakukan tarian tradisional sebagai aktiviti pergerakan.

Pendidikan yang berkualiti tidak harus mengeneipkan generasi muda daripada berhubung rapat dengan identiti kebudayaan mereka. Oleh demikian pendidikan berkualiti seharusnya memperkukuhkan potensi pendidikan melalui mengintegrasikan sepenuhnya mungkin warisan kebudayaan termasuklah dalam bidang tarian tradisional sebagai kandungan program pendidikan dalam semua bidang yang berkaitan. Melalui tarian tradisional kanak-kanak mendapat pembelajaran melalui pengalaman membiasakan diri dengan warisan budaya tanah air mereka (Lykesas,2018). Apabila guru mendapat sokongan dan galakan sewajarnya daripada pihak pentadbiran, sistem pendidikan serta pihak berkepentingan lain, maka keterujaan guru juga akan muncul untuk melahirkan generasi muda yang kaya dengan budaya tradisional.

Cabaran dan kekangan akan merencatkan pelaksanaan persekitaran pengajaran oleh guru di dalam kelas apabila tiada sokongan lain seperti pentadbiran termasuklah kekangan infrastruktur, (Hasliza Hashim, Siti Munira Mohd Nasri & Zarina Mustafa,2016). Sokongan dan galakan juga terdiri daripada dua faktor iaitu emosi (bukan kebendaan) dan juga kemudahan atau barangan (kebendaan) yang sangat diperlukan oleh guru untuk mempromosikan seni tari. Sebagai contoh, guru disediakan dengan kemudahan alat muzik, peralatan, aksesori serta kesediaan ruang yang kondusif untuk mengajar kanak-kanak tarian tradisional. Secara tidak langsung, efikasi sendiri, intergriti serta sikap guru dan kanak-kanak itu akan bersemangat untuk mempelajari sesuatu perkara yang baharu dan mempraktikkan seni tari secara terancang serta suasana yang menyeronokkan.

KESIMPULAN

Tarian tradisional merupakan satu aktiviti fizikal yang mampu membantu kanak-kanak menguasai kemahiran dan pergerakan motor mereka. Tarian tradisional berasaskan pergerakan kreatif sememangnya satu pembelajaran yang baharu bagi kanak-kanak prasekolah. Dibuktikan dalam kajian ini, guru prasekolah tidak kerap atau jarang untuk mendedahkan kanak-kanak dengan tarian tradisional disebabkan kekangan seperti (1) tiada pengetahuan dan kemahiran dan (2) tiada kandungan pengajaran tarian.

Dengan itu, pendidikan terhadap tarian tradisional perlu diperkemas agar kanak-kanak sudah terdidik seawal usia untuk mereka mengenali dan membudaya tarian tradisional negara mereka sendiri. Tarian tradisional mampu membantu kanak-kanak meningkatkan kemahiran pergerakan mereka dalam bentuk aktiviti yang menarik dan berstruktur. Kajian ini berperanan untuk membangunkan satu model tarian tradisional yang boleh diguna pakai oleh mereka dalam sesi pengajaran dan pembelajaran di dalam kelas

PENGHARGAAN

Kajian penyelidikan ini merupakan Geran Penyelidikan Luar berkod 2020-0241-107-02 Fundamental Research Grant Scheme (FRGS) dari Jabatan Pendidikan Tinggi, Kementerian Pengajian Tinggi. Penghargaan turut diberikan kepada para ahli akademik yang terlibat secara langsung mahupun tidak langsung dalam memberikan bimbingan dan panduan dalam proses mengumpul maklumat Kajian ini mendapat dana daripada Kementerian Pengajian Tinggi (KPT) melalui Skim Geran Penyelidikan Fundamental (FRGS), Kod Penyelidikan: 2013-0062-107-02.

RUJUKAN

- Azura Abal Abas. (2017). *Feminisme Dalam Karya Tari Kontemporari dan Kehidupan Aida Reza*, Tesis Sarjana Kesenian. Universiti Malaya.
- Dinold, Maria. (2013). Introduction to creative movement, dance and theater in inclusive context. *Studia sportiva*. 7. 101. 10.5817/StS2013-3-8.
- Hasliza Hashim, Siti Munira Mohd Nasri, & Zarina Mustafa. (2016). Cabaran yang dihadapi oleh guru dalam pelaksanaan persekitaran pembelajaran maya frog di bilik darjah. *Asia Pacific Journal of Educators and Education*, 31, 115–129. <http://dx.doi.org/10.21315/apjee2016.31.7>.
- Kapodistria, L. & Chatzopoulos, C. (2022) A Greek traditional dance program for improving balance of young children, *Research in Dance Education*, 23:3, 360-372, DOI: 10.1080/14647893.2021.1980525
- Lykesas, Georgios. (2018). The Transformation of Traditional Dance from Its First to Its Second Existence: The Effectiveness of Music - Movement Education and Creative Dance in the Preservation of Our Cultural Heritage. *Journal of Education and Training Studies*. 6. 105. 10.11114/jets.v6i1.2879.
- Martha Pastorek Gripson, Anna Lindqvist & Tone Pernille Østern (2022) ‘We put on the music and then the children dance’ - Swedish preschool teachers’ dance educational experiences, *Research in Dance Education*, 23:3, 337-359, DOI: [10.1080/14647893.2021.192862](https://doi.org/10.1080/14647893.2021.192862)
- Miftachul Huda, Kamarul Azmi Jasmi, Aminudin Hehsan, Ismail Mustari et al. (2017). Empowering Children with Adaptive Technology Skills: Careful Engagement in the Digital Information Age. *International Electronic Journal of Elementary Education*, 9(3), 693-708.
- Nahar, Naquiah & Sangi, Sahrnizam & Salvam, Baniear & Rosli, Nurhidayu & Abdullah, Abdul. (2018). Impak Negatif Teknologi Moden Dalam Kehidupan Dan Perkembangan Kanak-Kanak Hingga Usia Remaja (Negative Impact of Modern Technology to the Children's Life and their Development). *UMRAN - International Journal of Islamic and Civilizational Studies*. 5. 10.11113/umran2018.5n1.181.
- Pastorek Gripson, M. 2016. “Positioner Dans: Om Genus, Handlingsutrymme och Dansrörelser i Grundskolans Praktik”. PhD diss., University of Gothenburg. <https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/48412>
- Rozmalina Izwanita Mohamed¹, Lee Yok Fee¹, Sarjit Singh A/L Darshan Singh¹ dan Mohd. Fauzi Fadzil (2018). Cabaran Dan Usaha Pengekalan Identiti Etnik Bumiputera Siam. *Jurnal Pertanika Mahawangsa* 5 (1): 389 – 397 (2018)
- Siti Hajar Halili dan Rageni Sugumaran (2019). Faktor Mempengaruhi Penggunaan Video Youtube Dalam Kalangan Guru Sekolah Rendah Dalam Kesusasteraan Tamil. *Jurnal Kurikulum & Pengajaran Asia Pasifik* Januari 2019, Bil. 7, Isu 1
- Winda Trimelia, Indra Yeni dan Yaswinda. (2019) . Pelaksanaan Kegiatan Ekstrakurikuler Tari Tradisional di Taman Kanak-Kanak Sani Ashila Padang, *Jurnal Ilmiah Potensia*, 2019, Vol. 4 (2), 87-94
- Zitomer, M. R. (2016). “‘Dance Makes Me Happy’: Experiences of Children with Disabilities in Elementary School Dance Education.” *Research in Dance Education* 17 (3): 218–234. doi:10.1080/14647893.2016.1223028